

Amanuensis ved det kgl. Bibliotek i Stockholm og fra 1900 Forstander for dets Haandskriftafdeling. Hans Doktorafhandling handlede om *Den svenske konungens domsrätt och formerna för dens utöfning under medeltiden* (1890), og det var ogsaa Middelalderens Historie, som han senere helt og holdent viede sig til, særlig i retshistorisk og genealogisk Henseende. Han har i forskellige Tidsskrifter udgivet dygtige Afhandlinger og leveret Udgaver af Kilder. Efter Silfverstolpes Død 1899 blev det overdraget ham at fortsætte *Diplomatarium Svecanum* Serie 1401—20; han fik dog kun udgivet 2 Hæfter, der var et Supplement for Aarene 1401—07 (1903—04). Særlig bør dog mærkes hans fleraarige Forskninger i Vatikanerarkivet, hvor hans redebonne og hjælpsomme Samarbejde med de danske Forskere har været disse til stor Gavn. J. A. F.

I den *Katalog over Erhvervelser af nyere udenlandsk Litteratur ved Statens offentlige Biblioteker*, som det kgl. Bibliotek ved Underbibliotekar A. A. Bjørnbo har udgivet for 1908, i Fortsættelse af de tidligere Aargange, er for første Gang de forskellige Hovedfag skilt i Afdelinger, som kan faas enkeltvis i Særtryk for 20 Øre i det kgl. Bibliotek, Universitetsbiblioteket og Statsbiblioteket i Aarhus. Vore Læseres Opmærksomhed henledes særlig paa Afdeling VIII, der omfatter de geografiske, etnografiske og historiske Videnskaber.

Foruden *Sønderjydske Aarbøger*, der ganske naturlig indtager en vis Særstilling, svarende til den Landsdels, de behandler, har vor Litteratur som bekendt i længere Tid haft to større topografiske Tidsskrifter, der har delt Landet mellem sig: *Samlinger til jydsk Historie og Topografi*, som gaar i sit 34te Aar, og *Fra Arkiv og Museum*, der efter en noget stormfuld Sejlads nu under sin nye Redaktion synes at være kommen ind i mere smult Vande. Men jævnsides med disse, hvis Indhold for største Delen skrives af Fagfolk, er der i de sidste 5—6 Aar opstaaet ikke færre end 13 nye Tidsskrifter, hvis Omraade kun spænder over en mindre Del af Landet og som geografisk fordeler sig paa følgende Maade: *Historiske Meddelelser om København*. Udg. af Københavns Kommunalbestyrelse ved Villads Christensen. Kbh. 1907 ff.

- Fra Frederiksborg Amt.* Udg. af Frederiksborg Amts historiske Samfund. Fredensborg. Helsingør. 1906 ff.
- Fra Holbæk Amt.* Historiske Aarbøger. Udg. af Historisk Samfund for Holbæk Amt. Holbæk. 1907 ff.
- Østsjællandske Aarbøger.* I—IX. Udg. af Fr. Opffer. Kjøge.
- Bornholmske Samlinger.* Udg. af Bornholmsk Samfund. Rønne. 1906 ff.
- Svendborg Amt.* Aarsskrift for Svendborg Amts historisk Samfund. Nyborg. 1908 ff.
- Vendsyssel Folk og Land.* Historisk, topografisk Aarvog. I. Redig. og udg. af A. Jakobsen. Sæby. 1908.
- Historisk Aarvog for Thisted Amt.* Udg. af Historisk Samfund for Thy og Hanherred. Thisted. 1906, 08.
- Fra Randers Amt.* Historisk Aarvog. Udg. af Randers Amts historiske Samfund. Randers. 1907 ff.
- Aarbøger* udg. af Historisk Samfund for Aarhus Stift. Aarhus. 1908.
- Vejle Amts Aarbøger.* Udg. af Vejle Amts historiske Samfund. Kolding. 1905 ff.
- Hardsyssels Aarvog.* Udg. af Historisk Samfund for Ringkøbing Amt. Ringkøbing. 1907 ff.
- Fra Ribe Amt.* Udg. af Historisk Samfund for Ribe Amt. Kolding. 1903 ff.

I mere end en Henseende fortjener dette nye Tilskud til vor Litteratur Opmærksomhed; alene Tallet er jo stort nok til at vække Forundring, saa meget mere som man sikkert ikke vil standse, førend hvert Amt har faaet sit særlige Organ.

Udenfor Rækken falder det københavnske Tidsskrift, der med megen Energi ledes af Raadstuearkivaren, som selv har leveret talrige Bidrag. Det slutter sig ret nøje til de ældre Tidsskrifter, og gennemgaaende er Indholdet af videnskabelig Art. Over de øvrige Tidsskrifter er der derimod et vist Fællespræg, som ret naturlig forklares ved, at de saa nogenlunde alle kan føres tilbage til samme Kilde. Med Undtagelse af *Østsjællandske Aarbøger*, der er Enkeltmands Foretagende, og som indtil den sidste Tid væsentlig har be-

staaet i Optryk af Avisartikler, samt af den vendsysselske, udgives de alle af en Forening, hvis Forbillede maa søges i *Historisk Samfund for Ribe Amt*.

Man kunde have tænkt sig, at Landsarkiverne var bleven et Slags Centrer for hele denne Hjemstedsforskning, men dette har ingenlunde været Tilfældet. Tværtimod mangler baade Odense og Viborg paa Listen, omend der i sidstnævnte By findes et historisk Samfund, som dog intet Tidsskrift udgiver. Bevægelsen er da ogsaa runden af en langt mere folkelig Rod. Thi omend Ribesamfundet er oprettet efter Forslag af Stiftamtmand Stemmann, kan dets Stiftelse dog føres tilbage til afdøde Højskoleforstander Ludvig Schrøder paa Askov, der atter havde faaet Idéen ved at høre, at Frede Bojsen indsamlede Efterretninger om Møens Historie ved at opfordre Folk rundt omkring paa Øen til at nedskrive, hvad der var dem bekendt om stedlige Minder. Det er altsaa fra Højskolen, at Tanken egentlig er udgaaet, og den har ogsaa sat sit Præg paa den hele Virksomhed. *Fra Ribe Amt* indledes saaledes betegnende nok ved et Foredrag „Om Oplivelse af historisk Sans“, og i Samfundets Love, der er bleven et Slags Normalstatut for de øvrige Foreninger, hedder det: „Formaalet... er at virke til Oplivelse af den historiske Sans ved at fremdrage den stedlige Historie, idet man vil søge at samle Oplysninger om Folks Liv og Færd i tidligere Tider her i Amtet og at beskrive og vække Forstaaelse for de Minder fra ældre og nyere Tid, som denne Landsdel rummer“.

Dette søges naaet dels ved Afholdelse af offentlige Møder med Foredrag rundt om i Amtet, dels ved Indsamling af Optegnelser vedrørende Amtets Historie og Udgivelsen af en Aarbog, hvori disse Æmner behandles „paa en jævn og let læselig Maade“. „Virke til Oplivelse af historisk Sans“, „vække og nære den historiske Sans“, er da ogsaa Vendinger, der gaar igen i de øvrige Love, og Virkemaaden er overalt den samme som ovenfor angivet, omend enkelte Foreninger tillige har sat Oprettelsen af Lokalmuseer eller Medvirkning til Fredning af de historiske Mindesmærker paa deres Program.

Fremtiden vil vise, i hvilken Grad det vil lykkes dem at naa det smukke Maal, de har sat sig, men efter Medlemsantallet at dømme synes Udsigterne at være meget lyse. Gennemgaaende har de nemlig vundet overordentlig stor Tilslutning. Medens *Det jydsk historisk-topografiske Selskab* 1908 kun talte 256 Medlemmer, har alle Amtssamfund med Undtagelse af Thys over 300 Medlemmer, ja adskillige naar langt over dette Tal. Højest staar (1908) Vejle med ikke færre end 834, derefter følger Ringkøbing (672), Svendborg (578), Ribe (571) og Frederiksborg (428). Og vel at mærke viser alle Medlemslisterne en betydelig Fremgang fra Aar til Aar, uden at dette forøvrig synes at have faaet de ældre Tidsskrifters Holdertal til at synke i nogen næneværdig Grad. Hvad selve Medlemmerne angaar, har Lærerne forstaaeligt nok ydet et meget betydeligt Kontingent, omend der er nogen Forskel paa de forskellige Egne. I Ribe Amt udgjorde de saaledes oprindelig over en Fjerdedel af Medlemsantallet, medens de f. Eks. i Svendborg Amt kun naaede op til o. en Tiendedel. Til Gengæld tilhørte her i Mads Hansens og Rasmussen-Søskildes Hjemstavn o. Halvdelen af de i Amtet bosatte Medlemmer den egentlige Landbostand, ligesom Landet i det hele gennemgaaende er langt stærkere repræsenteret end Byerne. Alene Frederiksborg danner en Undtagelse fra denne Regel.

Mellem de fleste — maaske alle — Foreningerne er der sluttet en Overenskomst om, at det enkelte Samfunds Medlemmer mod halvt Kontingent kan indtræde i de øvrige. Derimod har et Forsøg paa at skabe et Tidsskrift, der spændte over et større Omraade, lidt ynkeligt Skibbrud. Man havde i Aarhus haft isinde at oprette en Forening omfattende det hele Stift, men i Randers ansaa man en saadan „Erobring“ af „det historiske Opland“ for stridende mod sine Interesser, og foretrak istedelfor at stifte et af de sædvanlige Amtssamfund, idet man mente, „at Interessen for det historiske Samlerarbejde, der skal udføres, vilde formindskes, naar Omraadet blev saa stort“. De høje Medlems-tal synes at vise, at denne Tankegang i og for sig er rigtig, men nægtes kan det jo ikke, at der netop i den snævre og

ofte ganske tilfældig afstukne Arbejdsmark ligger den største Fare for, at Bevægelsen i Fremtiden skal udarte til de rene „Beskrivelser af Lægdsgaarden i Ølsebymagle“.

Der kan her ikke være Tale om at gaa nærmere ind paa de enkelte Tidsskrifters Indhold; at deres Værdi er saare forskellig, siger sig selv. Maalt med en ren videnskabelig Alen staar vel nok det frederiksborgske og det bornholmske højest. Det første indledes med en Oversigt af Prof. Hans Olrik om „Tidsvildeegnen i gamle Dage“, ligesom Prof. Edv. Holm har skildret „Sandflugtens Dæmpning“ i den samme Egn; det andet bringer foruden almindelige historiske Skildringer tillige Optegnelser om Øens Folkesprog, ligesom det har paabegyndt Udgivelsen af en større Samling „Viser i bornholmsk Mundart“. Men ogsaa i de fleste øvrige Tidsskrifter og ikke mindst i de to sydjydske, der vel nok kommer Idealet nærmest, træffer man adskillige Afhandlinger og Aktstykker af megen historisk Værdi samt talrige fordringsløse Meddelelser, som læses med Fornøjelse, selvom man ikke har hjemme i vedkommende Egn. Meget fornuftigt er det tillige, at flere Tidsskrifter har planlagt i en enkelt Aargang at samle Optegnelser om særlig mærkelige Begivenheder som „Svenskerne paa Fyen“, „Slavekrigen“ eller 1864.

At der jævnsides med det gode og nyttige findes adskilligt, som uden Skade kunde være bleven liggende i Skrivebordsskuffen, er vistnok navnlig i Begyndelsen ret uundgaaeligt, og er kun én Grund mere, til at Historikerne af Faget bør støtte den hele Bevægelse, der ikke mindst indenfor deres Kreds maa hilses med Glæde. Thi trods alle de Mangler, der klæber ved Udførelsen, er selve den ledende Tanke god og rigtig. Netop gennem Fremdragelsen af den enkelte Egns Historie gaar Vejen til at fremme Sandsen for hele Landets Historie, øge Kærligheden til hele Folkets Fortidsminder i videste Omfang.

M. Mackeprang.

Mere og mere indgaar en systematisk Gennemgang af udenlandske Arkiver og Biblioteker og en Registrering af hvad der i dem findes til Belysning af Fædrelandets Historie som et Led i Regeringernes, de lærde Selskabers eller offent-